

(The National Interest, 20.9.2011)

Прошлог месеца земља на Балкану се затресла, али о томе нисте могли ништа да сазнате из кључних медија - што не изненађује, можда зато што није било масовног насиља нити финансијског потреса.

Потрес је изазвала Ангела Меркел. Она је умарширала у кабинет председника Србије Бориса Тадића и у разговору неуобичајеном за стил ЕУ јасно предочила да је завршена политичка игра Србије око Косова. Косово неће бити подељено јер је област коју насељавају Срби северно од реке Ибар територија Косова. Србија мора да престане да управља том облашћу. Питање Косова мора да се реши пре него што Србија уђе у ЕУ.

То је био шок за Тадића, миљеника Запада који је стекао утисак на основу позиције Европске комисије и неколико чланица ЕУ да може унедоглед да балансира и користи питање Косова: задржавање тврде линије на северу и одбацивање постојања независне државе Косова, а да у међувремену започео преговоре и на крају уђе (у ЕУ) чак и без решавања овог проблема. Глас Ангеле Меркел је кључан и њен директан наступ потресао је политичке кругове у Београду, који су били запрепашћени и постали су песимисти.

Она је била неумољива и неприступачна за ставове типа да тражење од Србије да испуни ове захтеве о Косову може омогућити долазак на власт екстремнијих националиста. Њене напомене већ су утицале на промену приступа Београда у решавању питања северног Косова. Већ је остварен политички значајан напредак на самом Косову, што је приморало Србију да се делимично повуче када је реч о северу Косова, а што је ојачало позицију владе Косова у тој области.

У јулу је влада Хашима Тачија једнострано послала малу полицијску јединицу на север Косова да преузме царинске испоставе на два гранична прелаза са Србијом. Делујући у складу са принципима САД и ЕУ о укључивању севера у суверенитет Приштине, али предузевши ову акцију углавном на своју руку, влада Косова је почела да контролише, мада слабашно, постојећу границу не прихватајући промене које је Србија наметнула. То је била мала демонстрација суверенитета, коју су представници међународне заједнице на Косову невољно, али одлучно прихватили.

Штавише, упркос овој акцији косовских власти, две стране су напослетку постигле споразум о царинским печатима, што олакшава трговину између две земље. Настојање Косова да промени стање на северу и преузме управљање царинским испоставама довело је, што не изненађује, до препирки и чарки - косовски Срби су блокирали путеве, НАТО је интервенисао да би одржао поједине путеве пролазним - али за сада је био веома мало насиља.

Но, тензије су далеко од тога да спласну. Европска мисија на Косову је 16. септембра пребацила ваздушним путем мали тим косовских полицајаца и цариника на два прелаза како би се избегле конфронтације и препреке на путевима које су поставили косовски Срби, који се противе новом граничном аранжману и симболичком присуству косовских званичника у тој регији. Насиље које су многи предвидели још се није десило, а демонстранти се још нису појавили на улицама Србије.

Званични Београд очигледно не жели насиље на северу Косова страхујући да би то било контрапродуктивно за одлуку о његовој кандидатури за чланство у ЕУ, коју европски званичници треба да донесу до краја године. Косово је поново променило међународну агенду усклађујући своје потезе са принципима ЕУ и САД. Проблем на северу је, наравно, и даље опасан и далеко од решења. Насиље може да избије у сваком тренутку. Срби са севера жестоко се противе владавини из Приштине. На крају, споразум мора да осигура безбедност српске заједнице као и њено управљање сопственим пословима.

Порука коју је Ангела Меркел послала у Србији, такође има последице по Босну, која је и даље суочена са оштрим етничким поделама. Сепаратисти из редова босанских Срба у Републици Српској извргавају руглу Дејтонски мировни споразум држећи централну владу у блокади и постављајући основе за могућу сецесију. Њен лидер Милорад Додик наизменично мења реторику - између потпуне аутономије и независности овог ентитета.

Ултиматум Европске уније Србији

Пише: Мортон Абрамовиц, Џејмс Хупер
четвртак, 22 септембар 2011 12:29

Постоје националисти у Србији који гледају на српски ентитет у БиХ као истински део Србије. Наступајући политички веома обазриво, председник Тадић увек реafirмише своју посвећеност Дејтонском споразуму, али ништа не чини да обузда Додика.

Меркелова је лукаво заобишла ову хаотичну ситуацију тако што је прешла ћутке на помен било какве поделе Босне и Херцеговине преносећи став Берлина да су границе БиХ утврђене Дејтонским споразумом и да не треба јавно поново потврђивати тај принцип.

Недавни развој догађаја на Косову је помогао да се јасно предочи да је већина на Западу изгубила стрпљење за разговоре о новим променама граница на Балкану и да нису добродошле даље поделе.

Као цена за придруживање модерној Европи, од Србије се очекује да се коначно одрекне територијалних претензија и амбиција према својим суседима као што су чиниле остале европске државе од 1945. године. Београд то још није прихватио, али то је важан корак напред. Немачка канцеларка је јасно предочила и ојачала став Запада о тим питањима.

(Приредио: **Драган Штавланин**, Радио Слободна Европа)